

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
REPUBLIKA E MAQEDONISE SE VERIUT
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
MINISTRIA E ARSIMIT DHE SHKENCES
СКОПЈЕ-ШКУР

Бр. Nr. 18-17017/3
22-12-2021 20 год. VIII
СКОПЈЕ - ШКУР

Наставна програма
МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК ЗА УЧЕНИЦИТЕ ОД ДРУГИТЕ ЗАЕДНИЦИ
за IV одделение

Скопје, 2021 година

ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ ЗА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставен предмет	Македонски јазик за учениците од другите заедници
Вид/категорија на наставен предмет	Задолжителен
Одделение	IV (четврто)
Теми/подрачја во наставната програма	• Јас, моето семејство и моите пријатели • Училиштето и непосредната околина • Слободно време и одмор
Број на часови	2 часа неделно / 72 часа годишно
Опрема и средства	• компјутер, печатач, проектор, табла, постер • фотографии, слики, предмети, стикери • материјал за изработка на роденденски честитки/а, хартија, ножици, хартија во боја, лепак, блокови, пластелини, дрвени боички, фломастери.
Норматив на наставен кадар	• Македонски јазик и јужнословенски јазици со македонска книжевност и јужнословенски книжевности како втор главен предмет, наставна насока VII/1, т.е. VIA според МРК и 240 ЕКТС; • Македонски јазик и книжевност, наставна насока VII/1, т.е. VIA според МРК и 240 ЕКТС; • Македонска книжевност и јужнословенски книжевности, наставна насока VII/1, т.е. VIA според МРК и 240 ЕКТС (поранешна група Историја на книжевностите на СФРЈ); • Македонска книжевност и јужнословенски книжевности со македонски јазик како втор главен предмет, наставна насока VII/1, т.е. VIA според МРК и 240 ЕКТС; • Општа и компаративна книжевност, наставна насока VII/1, т.е. VIA според МРК и 240 ЕКТС; • Македонски јазик и јужнословенски јазици, друга насока (VII/1 степен т.е. VIA според МРК и 240 ЕКТС), со здобиена соодветна педагошко-психолошка и

	методска подготовка на акредитирана високообразовна установа; • Македонски јазик и јужнословенски јазици со македонска книжевност, друга насока (VII/1 степен т.е. VIA според МРК и 240 ЕКТС), со добиена соодветна педагошко-психолошка и методска подготовка на акредитирана високообразовна установа; • Македонска книжевност и јужнословенски книжевности, друга насока (VII/1 степен т.е. VIA според МРК и 240 ЕКТС), со добиена соодветна педагошко-психолошка и методска подготовка на акредитирана високообразовна установа; • Македонска книжевност и јужнословенски книжевности, со македонски јазик друга насока (VII/1 степен т.е. VIA според МРК и 240 ЕКТС), со добиена соодветна педагошко-психолошка и методска подготовка на акредитирана високообразовна установа. • Двопредметни студии, наставна насока: македонски јазик и англиски јазик; македонски јазик и француски јазик; македонски јазик и германски јазик (VII/1 степен т.е. VIA според МРК и 240 ЕКТС); • Македонски јазик и друг јазик, наставна насока (VII/1 степен т.е. VIA според МРК и 240 ЕКТС).

ПОВРЗАНОСТ СО НАЦИОНАЛНИТЕ СТАНДАРДИ

Резултатите од учење наведени во Наставната програма водат кон стекнување на следните компетенции опфатени со подрачјето **Користење други јазици**

<i>Ученикот/ученичката знае и умее:</i>	
II-A.1	да разбере реченици и често употребувани фрази што се однесуваат на области од најнепосредна лична важност (како лични и семејни информации, потреби и интереси);
II-A.2	да ја извлече главната поента во јасни, едноставни пораки, соопштенија, упатства, молби и сл.;
II-A.4	да најде конкретни информации во текстови во реални материјали (на пример, реклами, проспекти, упатства, брошури, менија, возни редови и сл.) и да разбере куси едноставни пораки, со цел да се снајде во секојдневни ситуации;
II-A.6	да ги изговара јасно и правилно сите гласови и гласовни групи, почитувајќи ги правилата за акцентирање и интонација, при што евентуалните неправилности не ја попречуваат комуникацијата;
II-A.7	да користи најчесто употребувани искази и реченици кои произлегуваат од непосредното искуство и/или се однесуваат на

	теми и ситуации од непосреден интерес;
II-A.8	да ги пишува зборовите и изразите со релативна точност, применувајќи ги правописните правила.
<i>Ученикот/ученичката разбира и прифаќа дека:</i>	
I-B.1	преку изучување на друг јазик се олеснува учењето на повеќе јазици и можноста за комуникација со припадници на различни културни/јазични групи;
I-B.3	преку изучувањето на други јазици се развива интерес и почит за различни јазици и култури.

Наставната програма вклучува и релевантни компетенции од следните подрачја на Националните стандарди: **Дигитална писменост, Личен и социјален развој, Општество и демократска култура и Уметничко изразување и култура.**

<i>Ученикот/ученичката знае и умее:</i>	
IV-A.2	да процени кога и на кој начин за решавање на некоја задача/проблем е потребно и ефективно користење на ИКТ;
IV-A.5	да определи какви информации му/и се потребни, да најде, избере и преземе дигитални податоци, информации и содржини;
V-A.6	да си постави цели за учење и сопствен развој и да работи на надминување на предизвиците што се јавуваат на патот кон нивно остварување;
V-A.7	да ги користи сопствените искуства за да си го олесни учењето и да го прилагоди сопственото однесување во иднина;
V-A.10	да применува етички начела при вреднување на правилното и погрешниото во сопствените и туѓите постапки и да манифестира доблесни карактерни особини (како чесност, правичност, почитување, трпеливост, грижа, пристојност, благодарност, решителност, одважност и самодисциплина);
V-A.13	да комуницира со другите и да се презентира себеси соодветно на ситуацијата;
V-A.14	да слуша активно и соодветно да реагира, покажувајќи емпатија и разбирање за другите и да ги искажува сопствените загрижи и потреби на конструктивен начин;
V-A.15	да соработува со други во остварување на заеднички цели, споделувајќи ги сопствените гледишта и потреби со другите и земајќи ги предвид гледиштата и потребите на другите;
V-A.17	да бара повратна информација и поддршка за себе, но и да дава конструктивна повратна информација и поддршка во корист на другите;
V-A.19	да дава предлози, да разгледува различни можности и да ги предвидува последиците со цел да изведува заклучоци и донесува рационални одлуки;
VI-A.3	да ги формулира и аргументира своите гледишта, да ги сослушува и анализира туѓите гледишта и со почитување да се однесува кон нив, дури и тогаш кога не се согласува;
VI-A.5	да ги разбира разликите помеѓу луѓето по било која основа (родова и етничка припадност, возраст, способности, социјален статус итн);

VI-A.6	да препознава присуство на стереотипи и предрасуди кај себе и другите и да се спротивставува на дискриминација;
VI-A.7	да препознава манифестација на вербално и физичко насилство во сопственото опкружување, да ги согледува последиците од насилството и да се спротиставува на него;
VIII-A.1	да манифестира познавање на различните форми на уметничко изразување од сите области на културата (литературата, музиката, визуелните уметности, изведбените уметности, декоративните уметности, архитектурата, дизајнот);
VIII-A.3	да ги изразува сопствените идеи, искуства и емоции користејќи уметнички или други форми на креативно изразување (индивидуални или колективни);
VIII-A.4	да ги интерпретира идеите, искуствата и емоциите изразени во уметничките продукти креирани од другите што се припадници на сопствената или на други култури;
VIII-A.5	да манифестира познавање на сопствената култура и на различните начини на нејзино изразување преку литературата и визуелните уметности, музиката и танците, градбите и другите културни производи.
<i>Ученикот/ученицката разбира и прифаќа дека:</i>	
IV-B.1	дигиталната писменост е неопходна за секојдневното живеење - го олеснува учењето, животот и работата, придонесува за проширување на комуникацијата, за креативност и иновативност, нуди разни можности за забава;
V-B.3	сопствените постигања и добросостојба во најголема мера зависат од трудот што самиот/самата го вложува и од резултатите што самиот/самата ги постигнува;
V-B.4	секоја постапка што ја презема има последици по него/неа и/или по неговата/нејзината околина;
V-B.7	иницијативноста, упорноста, истрајноста и одговорноста се важни за спроведување на задачите, остарување на целите и надминување на предизвиците во секојдневните ситуации;
V-B.8	интеракцијата со другите е двонасочна – како што има право од другите да бара да му биде овозможено задоволување на сопствените интереси и потреби, така има и одговорност да им даде простор на другите да ги задоволат сопствените интереси и потреби;
V-B.9	барањето повратна информација и прифаќањето конструктивна критика води кон личен напредок на индивидуален и социјален план.

РЕЗУЛТАТИ ОД УЧЕЊЕ

Тема: ЈАС, МОЕТО СЕМЕЈСТВО И МОИТЕ ПРИЈАТЕЛИ Вкупно часови: 25	
Резултати од учење: Ученикот/ученичката ќе биде способен/-на да: се поздрави и да отпоздрави во формална и неформална комуникација; се запознае со некого и да се претставува себеси, своето потесно семејство и своите пријатели во неформален разговор користејќи лични заменки, показни заменки <i>ова/тоа</i>, прашалните заменки <i>кој</i> и <i>што</i> и сегашно време од глаголот <i>сум</i>; разликува, чита и пишува печатни кирилични букви на македонски јазик; разликува, чита и пишува печатни кирилични букви на македонски јазик; го разбира значењето на определен број зборови и истите ги користи во соодветен контекст во неформален разговор (пријатели, членови на семејство).	
Содржини (и поими): а) Јазични функции: Поздравување и запознавање: Здраво/Добар ден, Добро утро. Добровечер/Пријатно/Догледање <i>А: Здраво, како се викаш?</i> <i>В: Јас се викам Блерим/Сара.</i> Претставување на пријателите <i>Ова е Ема, има 10 години.</i> <i>Ова е Адријан има 9 години.</i> Претставување на семејството: <i>Кој е ова/Ова е(мајка ми, татко ми, сестра ми, брат ми, баба ми, дедо ми)</i> б) Лексички единици: Семејство и пријатели: момче, девојче, дете, другар, пријател, татко, мајка, брат, сестра, братучед, внук;	Стандарди за оценување: Препознава информации од слушнат текст поврзани со поздравување и запознавање. Разликува и употребува изрази за поздравување. Се запознава и се претставува користејќи форми од глаголот <i>сум</i>. Ги претставува членовите на своето потесно семејство и пријателите на неформален начин во даден кус исказ или дијалог кој содржи форми од глаголот <i>сум</i> во сегашно време и показни заменки. Учествува во кус дијалог за да ги претстави пријателите, членовите на семејството, соседите, формулирајќи куси реченици кои содржат лични заменки, показна замена <i>ова/тоа</i> и форми на глаголот <i>сум</i> во сегашно време. Одговара на едноставни куси прашања поврзани со себеси, семејството и пријателите во соодветен контекст. Именува членови од потесното и поширокото семејство и пријатели. Ги опишува членовите од семејството користејќи описни придавки.

• Придавки: мал, голем, добар, убав, стар, млад, долго, кратко. • Предлози за место: <i>од, во.</i>	
в) Граматички структури: • Лични заменки: <i>јас, ти, тој, ние, вие, тие</i> • Показни заменки: <i>Ова е/ тоа е</i> • Општи именки <i>во соодветен род и број</i> • Присвојни придавки: <i>мој, твој, наш, ваш</i> • Форми на глаголот СУМ во сегашно време • Форми од глаголот ИМА во сегашно време	• Составува куси реченици со личните заменки и показните заменки <i>ова и тоа</i> во усна и писмена форма. • Разликува присвојни и заменски придавки во комуникација; • Употребува именка во соодветен род и број. • Користи форми на глаголот <u>сум</u> во сегашно време во соодветно лице и број • Користи форми на глаголот <u>има</u> во сегашно време во соодветно лице и број. • Користи форми од глаголот <u>сум</u> во сегашно време во потврди и одречни реченици.
г) Пишување на македонско кирилично писмо (печатни букви, мали букви, големи букви, азбука)	• Разликува и пишува печатни букви (мали и големи). • Користи македонска печатна кирилична азбука за да го напише сопственото име и да препише кратки дијалози. • Пишува едноставни зборови.
д) Читање	• Чита зборови, реченици, текстови напишани со изучените букви од македонската азбука.
г) Интеркултурни содржини: • Роденден, честитка за роденден, подарок	• Препознава изрази за честитање роденден • Употребува новоусвоени изрази/фрази за честитање роденден.
Примери на активности: • Учениците се поздравуваат и отпоздравуваат во парови. • Учениците играат улоги – сумулација на кратки дијалози при сретнување: како сте/како си /добра/добар сум. • Учениците играат улоги по слушнат модел и се претставуваат себеси користејќи лични заменки и форми од глаголот сум. • Наставникот покажува фотографија или електронски приказ од неговиот пријател/ член на семејство и го претставува. (Ова е Ана, таа е од Тетово. Ова е сестра ми, таа е мала), а потоа учениците играат улоги со претставување по истиот принцип. • Учениците носат фотографии од дома и претставуваат некој член од семејството. • Учениците во парови опишуваат пријатели, а потоа ги претставуваат на цртеж. • Учениците прават стрип со два/три мали цртежи илустрирајќи дијалог на запознавање/претставување.	

- Учениците составуваат кус автентичен дијалог базиран на зададениот модел и го изведуваат дијалогот пред целото одделение.
- Учениците се во мали групи седнат во круг и играат „прашање и одговор“ - Кој е ова/Ова е...
- Учениците добиваат картички со неколку сликички, илустрации од семејство, пријатели кои седат заедно. Учениците ги именуваат и ги опишуваат (Ова е девојче, тоа е мало, ова е момче, тоа е големо).
- Учениците слушаат модел: Ова е мојата баба, ова е мојот дедо. Ова е моето семејство. Потоа ги повторуваат примерите користејќи ги присвојните заменски придавки.
- Учениците користат картички на кои има претставено момче, девојче, момчиња и девојчиња... Ги повторуваат формите за еднина и формите за множина од именките.
- Учениците слушаат искази со примена на глаголот сум во сегашно време и ја играат играта точно/неточно изразувајќи се за секој исказ (Ти е викаш Фарук –неточно; Ти се викаш Фатма –точно).
- Учениците репродуцираат по модел Што имаш ти? Јас имамШто има Сара? Сара има...
- Учениците се поделени во парови, едниот кажува реченица во потврдна форма, а другиот ја менува во одречна користејќи форми од глаголот сум. (Тој е од Битола. Тој не е од Битола, тој е од Ресен).
- Учениците во пар играат на буква, на буква. Заеднички избираат една буква и потоа едниот па другиот кажуваат предмети и лица – на одредената буква.
- Учениците во парови составуваат едноставни зборови од дадени букви со измешан редослед. Откако ќе ги состават зборовите ги читаат правилно.
- Учениците на наставен лист поврзуваат збор со соодветна илустрација.
- Учениците слушаат песничка за роденден (пр. Роденден е денот што го чекаме) и изработуваат честитка.
- Учениците играат игра - роденден, пеат песничка и дуваат свеќа, гласно кажувајќи ја својата роденденска желба/посакуван подарок.

Тема: **УЧИЛИШТЕТО И НЕПОСРЕДНАТА ОКОЛИНА**

Вкупно часови: 25

Резултати од учење:

Ученикот/ученичката ќе биде способен/-на да:

1. го разбира значењето на слушнати лексички единици поврзани со училиштето и непосредната околина (природа и животни) да ги користи во соодветен контекст.
2. брое до 10 на македонски јазик.
3. го опишува училиштето и околината со усвоени реченични модели.
4. води разговор кратки дијалози во врска со училиштето и училишниот прибор користејќи соодветни лексички единици и лични заменки, показни заменки *ова/тоа*, прашалните заменки *кој* и *што*, сегашно време од *сум* и *има*.

5. чита и разбира куси искази и/или куси дијалози поврзани со училиштето и непосредната околина. 6. го користи македонското кирилично писмо и правилна интерпункција при составување куси реченици и/или куси дијалози. 7. го разбира значењето на определен број зборови од темата училиште и истите ги користи во соодветен контекст.	
Содржини (и поими):	Стандарди за оценување:
а) Јазични функции: формално поздравување во училиште и користење на второ лице множина во формалното општење (Добар ден, како сте? Да ве прашам, Да ви кажам) претставување и опишување на својата околина и училиште, училница, училиштен прибор, животни и околина користејќи соодветни именски зборови (именки, придавки заменки); броење до 10; составување кратки реченици/искази за природата и временските услови (има сонце, врне, вее).	Разликува и употребува изрази за поздравување користејќи 2.л.множина во обраќањето. Препознава информации од слушнат текст поврзани со училиштето и околината (природата и животните). Набројува и опишува училиштен прибор. Набројува и опишува предмети од училницата. Брои во различни контексти. Учествува во кус дијалог формулирајќи куси реченици кои содржат изучени лексички единици. Составува искази за природата/природните појави (грее сонце, врне, вее)
б) Лексички единици: Училиште, училница, книга, тетратка, молив, гума, клупа, столче, табла, маркер, хамер Места: улица, парк, дома, фарма Животни: миленичиња и домашни животни Броеви од 1-10	Ги именува предметите во својата училишна средина и училишниот прибор. Разликува значење на зборови (именки) кои се во функција на прилози за место: улица, дома, парк, фарма Именува и набројува миленичиња и домашни животни. Ги репродуцира броевите до 10 во различни контексти.
в) Граматички структури: Лични заменки:јас, ти, тој, ние, вие, тие Показни заменки:ова/тоа Прашални заменки <u>кој</u> и <u>што</u> Именки – општи именки, категорија род и број(животни,училиште, училиштен инвентар и училиштен прибор, места од околината)	Ги употребува заменките (лични и показни) при обраќање и претставување. Употребува именки од изучените теми во соодветна граматичка категорија род и граматичка категорија број. Опишува користејќи соодветни придавки. Составува кратки изрази правилно користејќи го присвојните заменски придавки. Употребува глаголи во соодветно лице и број во сегашно време.

• Описни продавки (големо, мало, кратко, долго, добро, убаво; придавки – бои (црвено, жолто, зелено, сино, бело, црно) • Присвојни заменски придавки (мој, моја, мое, мои, твој/а/е/и, наш/а/е/и, ваш/а/е/и. • Глаголи (употреба на глаголи од несвршен вид: оди, гледа, јаде, пие); • Глаголите СУМ и ИМА во сегашно време • Реченица, проста реченица	• Составува кратки реченици со СУМ и ИМА во соодветно лице и број во сегашно време. • Одговара на едноставни прашања поврзани со својата непосредна околина преку правилна примена на граматичките структури и основните реченични модели. • Репродуцира прости реченици и искази.
г) Читање и пишување (голема буква, точка, прашалник, извичник)	• Чита зборови, реченици, дијалози на тема училиште и непосредна околина со правилен изговор и акцент. • Пишува кратки реченици и дијалози, користејќи голема буква и интерпункциски знаци (точка, извичник и прашалник).
д) Интеркултурни содржини: • Среќен Божиќ • Среќна Нова година, елка и украсување, честитки	• Препознава специфики поврзани со новоусвоени празници и културолошки различности: прослава на Божиќ и Нова Година. • Употребува новоусвоени изрази/фрази за честитање Божиќ и Нова Година.
Примери на активности: • Учениците симулираат реални ситуации од училишниот живот, пример влегување во наставничка канцеларија за да побараат наставник: Извинете, го бараме наставникот/наставничката...може да го повикате? • Учениците слушаат материјал за домашни животни и миленичиња, а потоа ги репродуцираат лексичките единици. Наставникот потоа им дели илустрации на кои слушнатото го поврзуваат и повторно го репродуцираат. • Учениците се делат во групи. Во секоја група има елементи од училишен прибор, го набројуваат, покажуваат и опишуваат: ова е зелен молив, ова е сина гума... • Учениците добиваат картички со зборови кои ги знаат, ги читаат и пишуваат по една придавка во опсегот на изучените лексички единици. • Учениците во пар ја опишуваат училницата, а потоа изработуваат цртеж за истото. • Учениците бројат елементи од училницата: 5 клупи, 10 столчиња, 2 табли. • Наставникот подготвува илустрации /електронски материјал и учениците формулираат кратки искази во согласност со истото: Јас сум во парк. Тој е на улица. Мери е дома, а Мерт е на фармата.	

- Учениците гледаат слика од фарма. Одговараат на прашањето: Што е ова? И ги презентираат животните чии називи ги научиле.
- Учениците ја играат играта *Морнаре, какво е времето* и ги употребуваат изразите за временските услови.
- Учениците кажуваат искази во кои дополнуваат збор – животно/милениче користејќи го глаголот има во сегашно време (Јас имам куче / маче).
- Учениците ги опишуваат своите миленици користејќи фотографии, притоа применуваат заменки, именки и придавки во соодветна форма.
- Учениците пишуваат по диктат и меѓусебно се проверуваат.
- Учениците составуваат и читаат кратки дијалози на тема училиште.
- Учениците слушаат некоја песничка за Бадник, Божиќ, а наставникот прави визуелна презентација на традиционални јадења за празникот. По следењето на презентацијата учениците ги повторуваат зборовите кои се однесуваат на празникот.

Тема: **СЛОБОДНО ВРЕМЕ И ОДМОР**

Вкупно часови: 22

Резултати од учење:

Ученикот/ученичката ќе биде способен/-на да:

1. користи изрази за културно изразување, извинување, замолување, потврдување и одбивање.
2. го разбере значењето на слушнати лексички единици на теми поврзани со слободното време, превозните средства, деновите и месеците и истите да ги користи во соодветен контекст.
3. да го опише својот одмор и своето слободно време употребувајќи соодветни глаголи за опис на активностите.
4. да користи заменки, именки и придавки во соодветен род и број како и глаголи во соодветно лице и број во сегашно време.
5. чита и разбира искази и реченици со зборови од изучените теми.

Содржини (и поими):

а) Јазични функции:

- Учтиво обраќање и изразување (извинување, замолување, потврдување и одбивање)
- Изразување за слободното време и активностите
- Набројување на денови во неделата, годишните времиња, месеците

Стандарди за оценување:

- Идентификува и репродуцира јазични форми на учтиво изразување преку слушнат контекст.
- Учествува во дијалози во кои се употребува извинување, заблагодарување, замолување.
- Учествува во дијалог преку поставување и/или одговорање на куси прашања поврзани со личните желби или интереси;
- Опишува активности кои ги прави во слободното време користејќи куси искази.

	● Набројува денови од неделата и месеци. ● Набројува годишни времиња.
б) Лексички единици: ● Слободно време и одмор ● Денови во неделата ● Годишни времиња/месеци ● Превозни средства (автомобил, автобус, авион, брод, велосипед)	● Разбира значење на слободно време и одмор. ● Составува куси искази кои ги содржат деновите од неделата во корелација со одредена училишна или слободна активност (Во понеделник пливам). ● Ги идентификува и разликува предвидените лексички единици кои означуваат превозни средства.
в) Граматички структури: ● Лични заменки:јас, ти, тој, ние, вие, тие ● Показни заменки:ова/тоа ● Прашални заменки <u>кој/која, кое, кои</u> и <u>што</u> ● Именки – општи именки, категорија род и број(годишни времиња, месеци, денови во неделата, одмор, превозни средства) ● Описни придавки (големо, мало, кратко, долго, добро, убаво); придавки – бои(црвено, жолто, зелено, сино, бело, црно) ● Присвојни заменски придавки (мој, моја, мое, мои, твој/а/е/и, наш/а/е/и, ваш/а/е/и. ● Глаголи (глаголи од несвршен вид: сака, оди, патува, плива, трча, чита, свири, пее); ● Прилози за време: денес, сега	● Ги применува заменките во соодветно лице и број. ● Ги користи именките во соодветен род и број сопоставувајќи ги со соодветна придавка. ● Прашува и одговара за годишните времиња и одморот.(Кое годишно време е? Пролет.) ● Репродуцира кратки искази поврзани со активности во одредено годишно време и одредени превозни средства користејќи соодветни по значење глаголи во соодветно лице и број. ● Составува кратки искази со предвидените лексички единици и во соодветни граматички категории.
г) Читање со разбирање	● Одговара на едноставни прашања во врска со прочитан текст.
д) Интеркултурни содржини: ● Велигден, Среќен Велигден, црвено јајце ● Летен одмор /Среќен пат, добар одмор	● Посакува убав летен одмор. ● Посакува среќен пат. ● Ги репродуцира и самостојно ги продуцира усвоените лексички единици на теми поврзани со празниците. ● Честита Велигден.
Примери на активности:	

- Учениците во пар играат улоги со замолување и извинување, прифаќање и одбивање. (Ве молам, извинете, да, сакам; не, не сакам).
- Учениците прават дијалози: Што правиш во слободно време? Читам/ свирам/ играм/патувам.
- Учениците употребуваат кратки реченици одговарајќи на прашањето: Што правам во недела?
- Учениците играат игра: Кој ден од неделата е / кој месец е?
- Учениците на едно ливче го пишуваат своето омилено годишно време за одмор, ливчињата ги ставаат во куп и потоа секој влече ливче и кажува по една боја и по една придавка за она што го добиле на ливчето.
- Учениците добиваат сликички од превозни средства, наставникот покажува илустрации или електронски материјал од познати дестинации за патување, учениците покажуваат со кое средство можат да стасаат до таму.
- Учениците ги дополнуваат исказите според дадени илустрации: Во слободно време сакам да (патувам/пливам/трчам/читам)
- Учениците се поделени во групи и седнати во круг. Ги кажуваат деновите во неделата еден по еден се додека не се направи грешка во редоследот, потоа следува друга група.
- Учениците слушаат македонска музичка детска песна со тематика од годишните времиња. По слушањето го репродуцираат лексичкиот материјал со помош и прашања од наставникот.
- Учениците добиваат картички со месеците и називите на годишните времиња, ги подредуваат месеците во соодветните годишни времиња.
- Учениците прават календар со помош на картички редејќи ги деновите во неделата, а потоа и месеците.
- Учениците поврзуваат назив на годишно време со илустрација со активност/и карактеристични за годишното време.
- Учениците пополнуваат реченици со соодветни глаголи кои се дадени како опција за пополнување на тие празни места според илустрација.(Марко.....плива/оди. Аначита/пее.)
- Учениците читаат краток текст со изучени зборови и јазични структури и одговараат на прашања за него.
- Учениците играат улоги и создаваат краток дијалог - испраќање на другарче на одмор.
- Учениците следат презентација за обичаите околу Велигден (одење на полноќна литургија и боење јајца). По следењето на презентацијата учениците ги повторуваат зборовите кои се однесуваат на празникот.
- Учениците украсуваат цртеж со велигденско јајце како симбол на празникот Велигден и го опишуваат (по големина и боја).

ИНКЛУЗИВНОСТ, РОДОВА РАМНОПРАВНОСТ/СЕНЗИТИВНОСТ, ИНТЕРКУЛТУРНОСТ И МЕЃУПРЕДМЕТНА ИНТЕГРАЦИЈА

Наставникот обезбедува инклузивност преку вклучување на сите ученици во сите активности за време на часот. При тоа, овозможува секое дете да биде когнитивно и емоционално ангажирано преку користење на соодветни приоди (индивидуализација, диференцијација, тимска работа, соученичка поддршка). При работата со учениците со попреченост применува индивидуален образовен план (со прилагодени резултати од учење и стандарди за оценување) и секогаш кога е можно користи дополнителна поддршка од други лица (лични и образовни асистенти, образовни медијатори, татори волонтери и професионалци од училиштата со ресурсен центар). Редовно ги следи сите ученици, особено оние од ранливите групи, за да може навремено да ги идентификува тешкотиите во учењето, да ги поттикнува и поддржува во постигнувањето на резултатите од учењето.

При реализација на активностите наставникот еднакво ги третира и момчињата и девојчињата при што води грижа да не им доделува родово стереотипни улоги. При формирање на групите за работа настојува да обезбеди баланс на основа на пол. При избор на дополнителни материјали во наставата користи илустрации и примери кои се родово и етнички/културно сензитивни и поттикнуваат родово рамноправност, односно промовираат интеркултурализам.

Секогаш кога е можно наставникот користи интеграција на темите/содржините/поимите при планирањето и реализацијата на наставата. Интеграцијата овозможува учениците да ги вклучат перспективите на другите наставни предмети во она што го изучуваат во овој наставен предмет и да ги поврзат знаењата од различните области во една целина.

ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши врз основа на дадените стандарди за оценување со позитивно нагласување на постигнатиот напредок на учениците за владеење на јазикот, а не негативно истакнување на недостатоците. Бидејќи во четврто одделение по предметот Македонски јазик за учениците од другите заедници ги совладуваат сите четири јазични вештини: слушање со разбирање, почетно читање со разбирање, говорење (говорна интеракција и продукција) и почетно пишување (писмена интеракција и писмена продукција), наставникот/наставничката ги следи и оценува:

- усните одговори на прашања поставени од наставникот/-чката или од соучениците и учеството во куси дијалози со примена на усвоениот вокабулар;
- вербално и невербално реагирање по слушнат исказ;

- читањето и разбирање на куси искази и куси дијалози, куси стихотворби;
- правилно пишување на зборови, куси реченици и куси дијалози, како и пишување по звучен модел - диктат;
- изработки (постери, илустрации, дневници);
- домашни задачи.

По завршување на учењето на секоја тема, учениците добиваат сумативна оценка во вид на опис на постигнатите стандарди за оценување. Сумативното оценување се користи во одредени периоди во наставната година и е поврзано со одредени периоди, крај на одделна тема, тримесечие, полугодие и бројчана оценка на крај на учебната година.

Почеток на имплементација на наставната програма	2022/2023 година
Институција/ носител на програмата	Биро за развој на образованието
Согласно член 30, став 3 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 161/19 и 229/20) министерот за образование и наука ја донесе наставната програма по <i>Македонски јазик за учениците од другите заедници за IV одделение</i>	бр. _____ _____ година

